

ERKEN ANNELİK DENEYİMLERİNİ ANLAMLANDIRMAK

Sanırım durumu daha bir kontrolüm altında tutacağımı umuyordum ama hiç de öyle olmadı. Doğrusu ne yapacağımı bilmiyordum, benim için her şey tamamen yeniydi ve bu deneyimin beni bunaltır gibi olduğunu hissetmiştim.

– Philippa, ilk çocuğunun doğumundan
7 hafta sonra yapılan mülakattan

Annelik beklentisinin aksine, öznel anne olma deneyimi yaşamda geçici bir karışıklığa neden olabilir. Daha önce de belirtildiği gibi yaşam biçimlerindeki dönüşümler ve doğum sıklığı ve zamanlamasındaki değişikliklerin geç modernitede anneliğin kurgulanmasında etkileri vardır. Batı dünyasında aile genişliğindeki ve yaşam biçimlerindeki değişiklikler anne olacak pek çok kadının anneliğin boyutları hakkında ilk elden çok az ya da hiç deneyimi olmadığı anlamına gelir. Aynı zamanda coğrafi hareketlilik ve daha fazla sayıda kadının evin dışında çalışması da geleneksel aile desteği biçimlerini kolayca elde edilebilir bir şey olmaktan çı-

karmıştır. Bu bölümde yeni annelerin erken annelik deneyimlerini anlamlandırma biçimleri, oluşturdukları anlatılar üzerinden ele alınacaktır. Bu anlatılar doğru yapma ve olma biçimlerinin bilinen kültürel kavramlarından faydalanmaya devam etmektedir. Kendini sorumlu bir anne olarak sunmak, neyin dile getirilip neyin getirilemeyeceğine dair bir öz-yönetişim gerektirir. Bir önceki bölümde belirtildiği gibi doğal doğurganlık kapasitelerine ve içgüdüsel olarak anneliği başarmalarına ilişkin özcü yaklaşımlardan feyz alan ve aynı zamanda uzmanlar ve uzman pratiklerle etkileşimleri aracılığıyla sorumlu davrandıklarına inanılan kadınların doğum öncesi dönemde üretilen anlatıları belli belirsizdi. Ancak beklentilerle örtüşmeyen deneyimlerle başa çıkmak zor olabilir ve kadınların kendi kabiliyetlerini sorgulamalarına yol açabilir. Doğum öncesi anlatıların öne sürdüğü gibi çocuk doğurma ve annelik pratikleri doğal ve içgüdüsel ise, o zaman kadınlar bu özcü yaklaşımlara hiç uymayan öznel deneyimleri nasıl anlamlandırırılar? Kadınları bu annelik yolculuklarında izlemeye devam ettiğimizde daha da iyi anlaşılacağı gibi erken anneliğin kabul edilebilir, tanınabilir anlatılarını üretme ve “doğru olanı yaptığını” gösterme ihtiyacı yolculuğun bu aşamasında çok önemli hale gelebilir. Kadınlar çevrelerindekiilere anneliği başardıklarını ve her şeyin kendi kontrollerinde olduğunu göstererek ara sıra anne olmaya karşı “normal” tepkiler olarak gördükleri şeyle örtüşen anlatılar üretmek için çaba sarf ederler. Artık kendilerine bağımlı bir çocuğun sorumluluğu hakikat haline gelir. Hem evin özel alanında hem de potansiyel olarak daha riskli olan evin dışındaki kamusal alanda anneliğin yürütülmesi, başarılması ve nihai olarak değerlendirilmesi gerekir.

Bu bölümde canlı kanlı, bedensel doğum deneyimi ve “anneliğin” evdeki ilk haftalarıyla ilişki kurdukça kadınların an-

latularına bir kez daha öncelik verilmiştir. Bölüm, razı olma ve direniş anlatıları aracılığıyla benliklerin oluşturulma, korunma ve sunulma biçimlerinin haritasını çıkarırken, kuramsal odak görel olarak geride kalır. Bu anlatuların ön planında, birbiriyle rekabet halindeki profesyonel zaman çizelgeleri vardır. Bir çocuğun doğumunun “dönüm noktası” anlatısını oluşturduğu görülebilir. Kritik biçimde beklenti, öngörü deneyim haline gelir ancak anlatuların inşa edildiği bağlam sürekli olarak onaylanmalıdır.¹ Anneliğin “her şeyden öte, yeni anlatı hareketi için bir fırsat” sunduğu belirtilmiştir² ve bir bakıma gerçekten durum buysa da, bu tür iddialar farklı ya da anormal deneyimler olarak algılanan şeylerin dile getirilmesinin zorluğunu hesaba katmazlar. Bu dönemde inşa edilen anlatılar doğum öncesinde oluşturulanlardan daha karmaşıktır. Beklentiler, anne olmak için kültürel olarak tanınabilir ve sosyal açıdan kabul edilebilir hazırlanma biçimlerinden faydalanarak anlatılabilir. Ancak deneyimleri elde mevcut doğum ve annelik hikâyeleri dağarcığı karşısında belirli bir yere yerleştirmek ve doğrusu dile getirmek zor olabilir. Birçok kadın “*şimdi* daha iyi hissettiklerini” ve “*şimdi* başa çıkabildiklerini” beyan eden bir bağlamda hikâyelerini oluşturmuşlardır. Beklenti ve umutların tersine tabii ki fiziksel ve bedensel değişiklikleri de içeren yaşanmış deneyimler anne olmanın ve anneliğin anlatılma biçimlerinde ciddi bir ontolojik kaymaya neden olur.

DOĞUM

Doğumun hemen ertesindeki anlatılarda ağır basan duygu, doğumun kadınların düşündüğü gibi olmadığıdır. Biraz dü-

---

1 Frank, 1995.

2 Bailey, 1999, s. 351.

şüdükten sonra uzmanların onları yeteri kadar ya da uygun şekillerde hazırlamadığına kanaat getirirler. Oysa doğum yapmanın gerçekte neye benzeyebileceğini gizleyen aslında sadece uzmanlar değildir. Kimi kadınların doğuma hazırlıktan itibaren etraflarını sardıklarını hissettikleri suskunluk anlaşması, sadece sağlık uzmanlarını değil, arkadaşları ve aileyi de içine alır. Aşağıdaki alıntıda Faye, ikinci çocuğunu bekleyen eşinin kız kardeşi ile arasında geçen bir konuşmayı aktarmaktadır:

Emily doğduğunda, Emily'nin doğduğu gün ona dedim ki, ne halt etmeye tekrar bunu yaşayacaksın? Ve o bana cevap vermedi.

Bir katılımcının bana, “dürüst olmak gerekirse, sen *bi-le* bana neye benzediğini anlatmadın” (Felicity) dediği gibi ben de bu sessizlikte bir suç ortağı olarak görüldüm. Aşağıdaki uzun alıntılar hem sessizliğe ilişkin gizli anlaşmaya karşı çıkmaya, hem de beklentiler ve deneyimler arasındaki çelişkinin derinlemesine gösterilmesine örnektir:

Hiçbir şey planladığım gibi olmadı... İtme faslı kesinlikle tüm hayatım boyu yaşadığım en kötü şeydi çünkü aynı anda üç ya da dört farklı duygu hissediyordum... Önceden istemediğim halde epidural aldım ama o aşamada her şeyi yapabiliyordum çünkü hiç abartmıyorum, öleceğime inanmıştım. (Felicity)

Neticede Felicity forsepsle doğum yapar:

...berbattı, bu en... şeydi... bu yaşamak zorunda kaldığım en kötü şeydi. İrzıma geçilmiş gibi hissettim... o kadar sağlıklı, ilaç bile içmeyen biri olan benim için doğal bir olay olarak düşünülen bir şeyde, tüm bu ilaç kullanma ve tıbbi müdahaleden geçmek zorunda kaldığıma inanmıyorum... Önceden doğal yollarla ve

kolaylıkla doğuracağımı düşünmüştüm çünkü herkes bana sende çocuk doğurmaya müsait kalçalar var derdi... bu benim için tamamen yanlış çıktı.

Vazgeçilen beklentiler ve planlara ya da uzmanlara bırakılan kontrole ilişkin benzer anlatılar da kadınlar tarafından aktarılmıştır:

Senin anlayacağın, beni forsepsle tehdit ettiler, ama bir kez forsepsle tehdit edilince sanırım daha şiddetli ittim ve o da dışarı çıktı... ama doğumumun daha kolay olacağını düşünmüştüm. Neden bilmiyorum yalnızca... düşünmüştüm... dört saat gibi bir doğum sancısı çekmeyi ummuştum, dikiş ya da onun gibi bir şey hiç beklemiyordum. Sadece bedenimin bu işte iyi olacağını düşündüm ama değildi... Sanırım kontrolü kaybettim. Gaz ve hava verilirken, çok fazla gaz ve hava aldım çünkü orada çok uzun süre kalmıştım. (Gillian)

... ve yaklaşık iki saat sonra ıstırap içindeydim ve daha fazla dayanamayacaktım... bir aşamada bunu düşündüm [ağrı kesici istemeyi] bu her şeyin neredeyse bittiği zamandı, o zaman da eğer bu kadar dayanabildiysem gerçekten bunun için zahmete girmeye değmez dedim... ama epey korkunçtu, bak... Gerçekten acısını tarif edemezsin... Yani korkunçtu ama... (Faye)

(...)